

۱۸جامعه

میزجامعه

مجاز اما ناراضی

زمانی که سخنگوی سازمان سنجش آموزش کشور درباره آمار نهایی انتخاب رشته کنکور سراسری گفت، افزایش تعداد داوطلبانی که مجاز به انتخاب رشته شده، اما انتخاب رشته نکرده‌اند، اولین چیزی بود که به چشم آمد؛ آماري که نسبت به سال گذشته، افزایش پیدا کرده است و به نظر می‌رسد که تعداد کسانی که انتخاب رشته نمی‌کنند، روند صعودی دارد. در ادامه برای تکمیل گزارش امروز صفحه جامعه، این موضوع را با سه کارشناس این حوزه درمیان گذاشته‌ایم.

پای کرونا در میان است

حبیب صابری، مشاور تحصیلی: واقعیت این است که کرونا به خیلی از برنامه‌ریزی‌های درسی دانش‌آموزان لطمه وارد کرد و برنامه‌های پیش‌بینی‌شده‌شان را تحت‌الشعاع قرار داد. تعداد زیادی از دانش‌آموزان نتوانستند در برنامه‌های آموزشی مدرسه شرکت کنند، نتوانستند از دوران طلایی عبور بدهد کافی بیزند، نتوانستند در اردوهای جمع‌بندی شرکت کنند و در واقع آن استمرار لازم برای ماه‌های پایانی و رسیدن به قله آمادگی را نداشتند. همین اتفاق باعث شد که بسیاری از دانش‌آموزان، از عملکرد خودشان در کنکور ناراضی باشند و حق خودشان را رتبه‌ای بالاتر از آنچه کسب کرده‌اند، ببینند. چنین دانش‌آموزی فکر می‌کند توانمندتر است و می‌تواند در سال آینده رتبه بهتری کسب کند. شاید برای همین است که ریسک نمی‌کند و رشته‌ای که خیلی دلخواهش نیست را انتخاب نمی‌کند؛ چراکه می‌داند اگر دانشگاه روزانه قبول شود و نرود، حق شرکت در کنکور سال آینده را ندارد.

ترجیح مهارت بر مدرک

علیرضا قهرمانی، کارشناس مسائل آموزشی: از زمانی که ارتباط دانشگاه‌ها با صنعت قطع شد، برخی از داوطلبان کنکور، کسب مهارت را در دانشگاه رفتن نمی‌بینند. در واقع برخی از داوطلبان به‌خصوص آقایان، فارغ‌التحصیل شدنی بدون مهارت را تصور می‌کنند که احتمالا شغل‌هایی به آنها پیشنهاد می‌شود که آن شغل را در جایگاه خودش نمی‌بینند. بنابراین ترجیح می‌دهند به جای چهار سال دانشگاه رفتن، از همان ابتدا وارد بازار کار شوند. به نظر می‌رسد که امروز در مرحله‌ای هستیم که عده‌ای کنکور می‌دهند و اگر با رتبه‌ای مواجه شوند که احتمال قبولی در رشته‌های خاص با آینده شغلی خوب را نداشته باشد، انتخاب رشته نمی‌کنند. اما رفته‌رفته به سمتی خواهیم رفت که تعداد شرکت‌کنندگان کنکور هم کم خواهد شد. در واقع موضوع انگیزه و آینده شغلی، آن چیزی است که می‌تواند آمار انتخاب رشته‌کنندگان را تا این اندازه پایین بیاورد. اما این که کسی کنکور بدهد و انتخاب رشته نکند، اختیاری است که قانون به این دسته از داوطلبان داده و تا زمانی که این خلأ قانونی پر نشود، آنها حق انتخاب این روش را دارند.

حساسیت این روزها

رضا حاجی‌پور، عضو کمیسیون آموزش مجلس: به نظر می‌رسد که در شرایط کنونی جامعه، حساسیت خانواده‌ها نسبت به انتخاب رشته و نوع دانشگاه فرزندان‌شان نسبت به سال‌های قبل افزایش پیدا کرده است. درواقع عده‌ای به دلیل شرایط بحرانی کرونا، حتی در کنکور هم شرکت نکرده‌اند و عده‌ای دیگر هم تصمیم گرفته‌اند که اگر رتبه چندان قابل‌قبولی کسب نکردند، ریسک انتخاب رشته‌ای معمولی و در شهری دور از محل سکونت‌شان را نکنند. این اتفاق علاوه‌بر دلایل همیشگی مثل تمایل به رشته‌ها و دانشگاه‌های برتر مانند پزشکی و مهندسی و...، دلیلی مانند کرونا هم دارد که شاید تمایل افراد و خانواده‌ها را نسبت به انتخاب شهرهای دیگر کم کرده است. طبیعتا همین ماجرا باعث می‌شود که انتخاب رشته نکنند. ضمن این‌که در سال‌های اخیر، دغدغه آینده شغلی رشته، اهمیت بیشتری پیدا کرده و بعضی از داوطلبان کنکور تنها برای رشته و دانشگاهی خاص درس می‌خوانند.

حکم قصاص یک محیط بان نقض شد

جشمید محبت خانی، فرمانده یگان حفاظت سازمان محیط‌زیست از نقض رای قصاص (اعدام) محیط‌بان سعید مومیوند از سوی دیوان عالی کشور خبر داد. محیط‌بان مومیوند سال ۹۵ در منطقه حفاظت‌شده «نشر»، شاهد حضور فردی مسلح شده و پس از اخطار فراوان به او اقدام به شلیک هوایی کرده بود، اما با توجه به ناهمواری‌بودن زمین و شرایط منطقه این تیر به آن شخص اصابت می‌کند. سال ۹۷ نیز شعبه دادگاه کیفری همدان برای محیط‌بان مومیوند به اتهام قتل عمد حکم قصاص صادر کرده بود. /مهر

از میان يك ميليون مجاز به انتخاب رشته در كنكور سراسری ۹۹ بودند، فقط تعداد ۴۶۹ هزار و ۹۴ نفر نسبت به انتخاب رشته اقدام کرده‌اند

عکس:
ایسنا

آمارهای سازمان سنجش نشان می‌دهد بیش از ۵۰ درصد افرادی که امسال کنکور داده‌اند، انتخاب رشته نکرده‌اند

چرا نصف کنکوری‌ها قید دانشگاه رازدند؟

سال ۹۷ بیش از ۶۰ درصد و سال ۹۸ بیش از ۵۴ درصد داوطلبان اقدام به انتخاب رشته کرده‌اند، امسال این آمار به ۴۶ درصد رسیده است

شگفتانه‌های کنکور ۹۹ ادامه دارد. از شیوه انجام، تعلیق‌های چندباره و تزلزل در یک تصمیم‌گیری از سوی مسؤولان گرفته تا شرایط برگزاری آن همراه با پروتکل‌های بهداشتی و حجم قابل توجهی از داوطلبانی که از خیر حضور در کنکور امسال گذشتند. عجایب کنکور در سال کرونا هنوز هم ادامه دارد و تازه‌ترینش کاهش عجیب تعداد داوطلبان مجاز به انتخاب رشته در کنکور ۹۹ است. آن‌طور که دیروز سخنگوی سازمان سنجش آموزش کشور اعلام کرده، از میان يك میلیون و ۱۲ هزار و ۴۰۶ نفر که مجاز به انتخاب رشته در کنکور سراسری ۹۹ بودند، فقط تعداد ۴۶۹ هزار و ۹۴ نفر نسبت به انتخاب رشته اقدام کرده‌اند. هر چند تعداد مشتاقان به حضور در دانشگاه در سال پیش‌ر و کاهش چشمگیری نسبت به سال‌های گذشته دارد. اما این روند کاهشی از چند سال پیش آغاز شده است. سال ۹۷ از تعداد کل افرادی که مجاز به انتخاب رشته بودند، ۶۰ درصد اقدام به انتخاب رشته کرده‌اند و سال گذشته این تعداد به ۵۴ درصد و امسال هم با کاهش چشمگیر به ۴۶ درصد رسیده است. آیا علاقه به تحصیلات دانشگاهی در نسل کنونی کمتر شده است؟ افزایش بی‌رویه دانشگاه‌ها در دود دهه پیش از اهمیت تحصیلات دانشگاهی کاسته است و حالا رقابت تنها برسر دانشگاه‌های برتر است؟ حالا سال‌هاست که دانشگاه‌ها با بحران ازدیاد صندلی روبه‌رو هستند، آیا با کاهش شدید علاقه داوطلبان به حضور در این دانشگاه‌ها شاهد سرعت گرفتن ورشکستگی این دانشگاه‌ها خواهیم بود؟ فارغ از همه این مسائل آیا می‌توان تاثیر این بی‌میلی به تحصیلات دانشگاهی را در سال‌های آینده، در فضای پیرامونی جامعه دید؟

کاردمانی علاقه دارند. علت این تمایل، وضع نامساعد بازار کار است. داوطلبان کنکور چون از احتمال بیکار ماندن‌شان خبر دارند، به آینده شغلی رشته‌ها توجه می‌کنند و اگر رتبه مورد نظر را در کنکور کسب نکنند، از انتخاب رشته صرف‌نظر می‌کنند.»

نقش بازار کار در تمایل به تحصیل بازار کار یکی از جاهای خالی پازل کنکور است و آمار همیشه در حال افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان بیکاریکی از نشانه‌های این جای خالی است. فارغ‌التحصیلانی که با صرف چند سال از عمر و هزینه‌های گاه‌گراف به تخصصی آکادمیک دست یافته‌اند که بازار کاری برای آنها متصور نیست. وضعیت معیشتی و درآمدی هم یکی دیگر از علت‌هایی است که پیوست شده به موضوع بازار کار، به این مفهوم که حالا داوطلبان کنکور و خانواده‌های‌شان در افق نگاه آینده‌شان دست روی رشته‌هایی می‌گذارند که علاوه‌بر بازار کار، درآمد قابل توجهی هم برخوردار باشد و وقتی برای دستیابی به آن شانسی متصور نیستند از قبولی در دانشگاه می‌گردند. هر چند در این میان تناقضی هم وجود دارد. آن‌طور که راشد نظری به جام‌جم می‌گوید: «با این که بیکاری در بسیاری از رشته‌های علوم ریاضی و انسانی هم وجود دارد، اما برخی مسائل باعث شده تا داوطلبان این گروه‌های آزمایشی بیشتر از تجربی‌ها انتخاب رشته کنند.» اما این «برخی مسائل» چیست که در گروهی که سهم بالایی از فارغ‌التحصیلان

احتمال وقوع موج بزرگ کرونا در تهران

رضا کرمی محمدی، رئیس سازمان مدیریت بحران شهرداری تهران از احتمال وقوع موج بزرگ کرونا در پایتخت خبر داد و گفت؛ باتوجه به این که درصدی از مردم پروتکل‌ها را رعایت نمی‌کنند، غربالگری به شیوه مناسبی اجرا نمی‌شود و امکان اجرای قرنطینه وجود ندارد. این احتمال وجود دارد که با موج بزرگی از شیوع کرونا روبه‌رو شویم. وی افزود؛ شهرداری راسا نمی‌تواند طرح‌ریایی مبتلایان به کرونا را اجرا کند، چراکه ستاد ملی مبارزه با کرونا هنوز مجوز اجرای این طرح را صادر نکرده است. /اینا

گذشته نشان می‌دهد به ازای هر دانشجو، پنج صندلی خالی در این دانشگاه‌ها وجود دارد. در آن سال آن‌طور که سازمان سنجش کشور اعلام کرد «بیش از ۳۲۸ هزار صندلی دانشگاه، متقاضی ندارد» و خالی مانده است. اما این اتفاق حتما معولل‌های دیگری هم دارد. البته که وجود نابه‌سامانی‌های اقتصادی چند سال اخیر، وضعیت معیشتی سخت جامعه ایران را به همراه داشته و تحصیلات پرهزینه هم از آن دسته‌ای است که می‌تواند با توجه به وضعیت اقتصادی به راحتی حذف شود. به این مفهوم که بسیاری قید دانشگاه پولی را به واسطه هزینه‌های بالایش می‌زنند. اما دلیلی که اغلب کارشناسان حوزه آموزشی آن را به عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل این بحران می‌دانند، نبود توازن و هماهنگی بین متقاضیان رشته‌ها، داوطلبان حضور در دانشگاه‌ها و ظرفیت‌های درنظر گرفته شده است. متهم اصلی این نبود توازن هم نظام آموزش عالی است و این‌که این گره بزرگ به‌واسطه ساماندهی نشدن دانشگاه‌ها پیش آمده است. علیرضا سلیمی که حالا در هیات‌رئیسه مجلس حضور دارد، می‌پرسیم چرا با این‌که میزان ظرفیت دانشگاه‌ها و صندلی‌های خالی بیش از داوطلبان کنکور است، داوطلبان امسال رغبت کمتری به حضور در دانشگاه‌ها دارند؟ او به جام‌جم می‌گوید: «این موضوع نشان‌دهنده ضرورت ساماندهی در این عرصه است. چنین موضوعی نشان می‌دهد نتوانسته‌ایم برنامه‌ریزی صحیحی در میزان جذب دانشجو و ظرفیت‌سازی در دانشگاه‌ها انجام دهیم و پیش‌بینی مناسبی از روند کاهش یا افزایش دانشجویان در سال‌های آینده داشته باشیم.»

حیران میان مدرک و مهارت زمانه‌ای که مدرک سند افتخار بود، سال‌ها گذشته است. فرهنگی که از طریق اعمال سیاست‌های اشتباه به افراد جامعه تسری داده شد و باعث رواج پدیده «مدرک‌گرایی» شد. حالا انگار جامعه ایرانی با واقعیتی روبه‌روست که تحصیلات دانشگاهی به هر قیمتی، در آن جایی ندارد. نه‌که کاهش چشمگیر داوطلبان متمایل به حضور در دانشگاه امسال را خروجی تغییر چنین فرهنگی بدانیم که وضعیت معیشتی و عدم توازن بازار کار و فارغ‌التحصیلان بیکار؛ بسیاری از خانواده‌ها را به این نتیجه رسانده است؛ آنچه اهمیت دارد نه مدرک که مهارت است. کسب مهارت نیز لزوماً با نخستن بر سرکلاس دانشگاه به دست نمی‌آید و راه‌های کم‌هزینه‌تر و پربازده‌تری در این میان وجود دارد. کاهش تمایل به حضور در دانشگاه از سوی داوطلبان، اما به دلیل انتخاب دوگانه مهارت و مدرک هم نباشد، باعث چند اتفاق مهم در فضای دانشگاهی ایران می‌شود؛ یکی ورشکستگی دانشگاه‌های گران است که نشانه‌هایش از سال پیش نمایان شده و معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال گذشته عنوان کرده «ظرفیت ۱۸ دانشگاه غیردولتی و غیرانتفاعی در سال تحصیلی جدید صفر شده است» و دیگری کاهش سطح کیفی دانشگاه‌هایی است که با کم کردن هزینه‌های خود به دنبال کسب دانشجویانی هستند که خروجی تحصیلی آنها تنها یک برگ مدرک است. **دانشجویانی که آب می‌روند** بیره نیست هراس از فراگیری بیماری کرونا را در کمتر شدن تعداد افرادی که اقدام به انتخاب رشته کرده‌اند، موثر بدانیم، این را می‌شود از انصراف نزدیک به ۴۰ درصد از داوطلبان به حضور در جلسه کنکور هم متوجه شد. اما اگر بدانیم که این روند کاهشی در یک دهه گذشته ادامه داشته، می‌توانیم نقش بیماری کرونا را که تا تعداد چیزی بدانیم که بنشود روی آن تأمل کرد. برخی از کارشناسان این حوزه معتقدند نباید همه دلایل این چالش را بی‌کیفیتی دانشگاه‌ها و البته افزایش آنها دانست، بلکه کاهش جمعیت جوان هم می‌تواند دلیلی بر این امر باشد. آمارهای موجود هم سنجه مناسبی برای تحلیل در این راستاست. مقایسه آماری که از تعداد دانشجویان از سوی وزارت علوم به تفکیک سال منتشر شده بود، نشان از این دارد که در سال ۹۲، چهار میلیون و ۸۰۰ هزار دانشجو در کشور وجود داشته. در حالی که امروز این آمار به نزدیک سه میلیون دانشجو رسیده است.

علاوه‌بر این، چند سالی است که وزارت علوم اعلام می‌کند بخش زیادی از ظرفیت دانشگاه‌ها مربوط به رشته محل‌هایی است که افراد می‌توانند بدون شرکت در کنکور در آنها پذیرفته شوند. بنابراین بخشی از افرادی که امسال مجاز به انتخاب رشته شده، ولی این کار را انجام نداده‌اند، به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی شهرهای محل زندگی خود می‌روند و از ظرفیت بدون کنکور این مراکز استفاده می‌کنند. حال با توجه به این‌که براساس صحبت‌های مسؤولان آموزش عالی کشور، ظرفیت پذیرش بدون کنکور دانشگاه‌ها سال به سال بیشتر می‌شود، پس طبیعتا تعداد افرادی که انتخاب رشته نمی‌کنند و از این ظرفیت استفاده می‌کنند نیز هر سال افزایش می‌یابد. عامل دیگری هم به طور خاص در سال جاری می‌تواند باعث رشد تعداد افرادی شده باشد که حاضر به انتخاب رشته نشده‌اند. این است که هیچ‌کس از آینده شیوع کرونا خبر ندارد و با توجه به صحبت‌های مسؤولان دستگاه اجرایی، معلوم نیست که حتما تا پایان امسال یا سال‌های تحصیلی آینده همه کلاس‌های دانشگاهی

چرا داوطلبان انتخاب رشته نمی‌کنند؟

بسیاری از افرادی که مجبور به ثبت‌نام در این دوره‌ها هستند، به ناچار از انتخاب رشته‌ت و در نتیجه حضور در دانشگاه دست‌کشیده‌اند.

همچنین باید توجه داشت براساس آمارهای رسمی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بیشترین آمار بیکاری در میان قشر تحصیل‌کرده جامعه است. یعنی اکنون شرایط اقتصادی ایران به گونه‌ای است که دیپلمه‌ها راحت‌تر از افراد دارای مدارک دانشگاهی، می‌توانند شغل متناسب با سطح تحصیلات خود را پیدا کنند. این در حالی است که در سال‌های گذشته، شاهد خیل حضور افراد شاغل برای ارتقای مدارک تحصیلی‌شان بودیم، اما در شرایط کنونی بخش عمده‌ای از شاغلان مدرک دانشگاهی دارند و به نوعی جامعه از افراد تحصیل‌کرده اشباع شده است. اکنون حتی کار به جایی رسیده که دانشگاه آزاد اسلامی و برخی مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی به دنبال تعطیلی واحدهای آموزشی هستند و در چنین شرایطی، کاهش تعداد افرادی که میلی به انتخاب رشته ندارند، کاملاً طبیعی به نظر می‌رسد.

ابراهیم سحرخیز، معاون پیشین وزارت آموزش و پرورش

کاهش محسوس تعداد افرادی که در کنکور امسال از انتخاب رشته دست‌کشیده‌اند، می‌تواند ناشی از چند عامل باشد. به همین دلیل نباید آن را به صورت تلک‌بعدی تحلیل کرد. در درجه اول لازم است توجه داشته باشیم در حالی که بخش زیادی از داوطلبان کنکور صرفا برای امتحان کردن شانس خود در این آزمون شرکت می‌کنند، بخش دیگری فقط برای قبولی در ظرفیت روزانه دانشگاه‌های دولتی که قسمت اندکی از ظرفیت مجاز به انتخاب رشته را تشکیل می‌دهد، کنکور می‌دهند. حال وقتی این افراد در دوره‌های روزانه دانشگاه‌های دولتی پذیرفته نمی‌شوند، ناچارند که در دوره‌های شبانه دانشگاه‌های دولتی یا مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی، علمی و کاربردی و مانند این مراکز ثبت‌نام کنند. ثبت‌نام در این دوره‌ها، همگی مشمول شهریه است و به نظر می‌رسد که با توجه به تشدید مشکلات معیشتی مردم،